

DÜNYA OTİZM FARKINDALIK GÜNÜ 2 NİSAN (2022)

Otizm spektrum bozukluğu, belirgin sosyal, iletişim ve davranış farklılıklarını beraberinde getiren bir durumdur¹. Otizm spektrum bozukluğu (OSB), bozulmuş sosyal davranış, iletişim ve dil ile karakterize edilen bir dizi koşulu ve hem kişiye özgü hem de tekrarlarla gerçekleştirilen dar bir ilgi ve faaliyet yelpazesini ifade etmektedir. OSB'li bireyler sıklıkla epilepsi (sara hastalığı), depresyon, anksiyete (kaygı bozukluğu) ve dikkat eksikliği-hiperaktivite bozukluğu (DEHB) dahil olmak başka ek sorunlara da sahip olabilmektedir. OSB'li bireylerde entelektüel işleyiş çok değişkendir; ağır derecede bozulmadan, bir konuda ileri bir yeteneğe sahip olmaya kadar ilerlemektedir. Dünyada 160 çocuktan birinin otizm spektrum bozukluğuna sahip olduğu bilinmektedir. Aralık 2016'da yayınlanan "Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Ulusal Eylem Planı (2016-2019)" kapsamında T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü tarafından "Otizm Spektrum Bozukluğu Tarama ve Takip Programı" oluşturulmuştur².

Erken yaşta tanı konması, davranışsal tedavi, beslenme düzenlemeleri, ilaç tedavisi ve tamamlayıcı tedavi yaklaşımları için önem taşımaktadır. Otizm Spektrum Bozukluğunun önemli belirtileri şöyledir³:

- ✓ 12 aylık olmasına rağmen ismine tepki vermemek,
- ✓ 14 aya ulaştıktan sonra dahi bir objeye dikkatini vermemek,
- ✓ 18 aya ulaşmasına rağmen taklide dayalı oyun oynayamamak,
- ✓ Göz kontağı kurmaktan kaçınmak, yalnız olmak istemek,
- ✓ Başkalarının duygularını anlamakta zorlanmak ve kendi duyguları hakkında konuşmak istememek,
- ✓ Gecikmiş konuşma ve dil becerisi,
- ✓ Bazı kelime veya kelime gruplarını sürekli tekrarlamak,
- ✓ Sorulara ilişkisiz yanıtlar vermek,

¹ [İnternet] <https://www.cdc.gov/ncbddd/autism/facts.html> Erişim: 24.03.2022.

²[İnternet][https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/kurumsal/yayinlarimiz/rehberler/Otizm Spektrum BozukluguOBS Olan Bireylere Yonelik Saglikli Beslenme Onerileri Rehberi.pdf](https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/kurumsal/yayinlarimiz/rehberler/Otizm_Spektrum_BozukluguOBS_Olan_Bireylere_Yonelik_Saglikli_Beslenme_Onerileri_Rehberi.pdf) Erişim: 24.03.2022.

³ [İnternet] <https://www.cdc.gov/ncbddd/autism/signs.html> Erişim: 24.03.2022.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2021/2022- 39)

- ✓ Küçük değişimlerden büyük üzüntü duymak,
- ✓ El çırpma, dairesel hareketlerle dönmek,
- ✓ Koku ve tatlarla karşı beklenmeyen tepkiler göstermek,
- ✓ Sabit alışkanlıklara sahip olmak.

Birleşmiş Milletler, kişilerin farklılıklarının zenginleştirici gücünü önemsemiş, gelişimsel kısıtlılıkları olan ve öğrenme güçlüğü yaşayan kişilerin de haklarının savunuculuğunu üstlenerek iyilik hallerinin artırılması için çalışmalarda bulunmuştur. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 21 Ocak 2008 tarihli açıklamasında 02.04.2008 tarihinden itibaren her yıl 2 Nisan'ın 'Dünya Otizm Farkındalık Günü' olmasını kararlaştırmıştır. Bu günün amacı otizme karşı toplumsal farkındalığı artırmak ve ülkelerin otizmlili bireylere karşı farkındalığı artırmak için çeşitli faaliyetlerde bulunmasını desteklemektir⁴.

Son on yılda, özel olarak otizmlili kişiler için eğitime erişimin artırılmasına yönelik büyük ilerleme kaydedilmiştir. Bununla birlikte, 2020'de COVID-19 salgını dünyaya yayılırken, ülkelerin çoğunda okullar geçici olarak kapatılmış ve dünya çapındaki öğrencilerin yüzde 90'ından fazlası bu durumdan etkilenmiştir. Eğitimde pandeminin neden olduğu aksaklıklar, yıllarca süren ilerlemeyi tersine çevirmiş ve eğitimdeki eşitsizlikleri şiddetlendirmiştir⁵.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden dördüncüsü, insanların yaşamlarını iyileştirmenin ve eşitsizlikleri azaltmanın temel yolu olarak kapsayıcı, eşitlikçi ve kaliteli eğitim sağlanmasını göstermiştir. Birleşmiş Milletler bu yılki temayı "hiç kimseyi geride bırakmadan her alanda eşit katılım" olarak belirlemiştir. Otizmlili bireylerin potansiyellerini ortaya çıkarmaları ve başarılı olabilmeleri için kapsayıcı ve kaliteli eğitim teşvik edilmelidir⁵.

⁴ [İnternet] <https://www.un.org/en/observances/autism-day/background> Erişim: 24.03.2022.

⁵ [İnternet] <https://www.un.org/en/observances/autism-day> Erişim: 24.03.2022.